

STATUT MIĘDZYNARODOWEGO TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI

(Dz.U. z 1947 r. nr 23 poz. 90 z późniejszymi zmianami)

Artykuł 1.

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, ustanowiony przez Kartę Narodów Zjednoczonych jako główny organ sądowy Narodów Zjednoczonych, będzie utworzony i będzie czynny zgodnie z postanowieniami niniejszego Statutu.

Rozdział I.

USTRÓJ TRYBUNAŁU

Artykuł 2.

Trybunał będzie się składał z zespołu sędziów niezależnych, wybranych bez względu na ich narodowość z pomiędzy osób o wysokim poziomie moralnym, odpowiadających warunkom wymaganym w ich odnośnych krajach do zajmowania najwyższych stanowisk w sądownictwie albo będących pracownikami, cieszącymi się uznaną powagą w zakresie prawa międzynarodowego.

Artykuł 3.

1. Trybunał będzie się składał z piętnastu członków; nie może w nim zasiadać dwóch sędziów, będących obywatelami tego samego państwa.
2. Osoba, która, z uwagi na należenie do składu Trybunału, może uchodzić za obywatela więcej niż jednego państwa, będzie uważana za obywatela tego z nich, w którym zwykle wykonywa swoje prawa cywilne i polityczne.

Artykuł 4.

1. Członków Trybunału wybierać będzie Ogólne Zgromadzenie i Rada Bezpieczeństwa z listy osób wyznaczonych przez grupy narodowe Stałego Sądu Rozjemczego w trybie niżej określonym.
2. Co się tyczy tych członków Narodów Zjednoczonych, którzy nie mają swej reprezentacji w Stałym Sądzie Rozjemczym, kandydatów wyznaczą grupy narodowe mianowane w tym celu przez swoje rządy w taki sam sposób, jak to jest przewidziane dla członków Stałego Sądu Rozjemczego w artykule 44 Konwencji Haskiej z 1907 r. o pokojowym załatwianiu sporów międzynarodowych.
3. W braku odrębnego porozumienia Ogólne Zgromadzenie, na wniosek Rady Bezpieczeństwa, określi warunki, na jakich państwo, należące do niniejszego Statutu a nie będące członkiem Narodów Zjednoczonych, może uczestniczyć w wyborze członków Trybunału.

Artykuł 5.

1. Na trzy miesiące przynajmniej przed datą wyborów, Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych powinien zwrócić się na piśmie do tych członków Stałego Sądu

Rozjemczego, którzy są Stronami w niniejszym Statucie, oraz do członków grup narodowych, wyznaczonych zgodnie z ustępem 2 artykułu 4, wzywając ich do zamianowania w określonym terminie, jako grupy narodowe, osób znajdujących się w położeniu umożliwiającym im przyjęcie obowiązków członka Trybunału.

2. Każda grupa może zamianować najwyżej cztery osoby, spośród których nie więcej jak dwie mogą należeć do ich własnej narodowości.

W żadnym przypadku liczba kandydatów mianowanych przez daną grupę nie może przekraczać podwójnej liczby miejsc, które należy obsadzić.

Artykuł 6.

Przed dokonaniem nominacji, zaleca się każdej grupie narodowej zasięgnąć porady najwyższych instancji sądowych, wydziałów prawa i szkół prawniczych, ich akademii narodowych oraz oddziałów narodowych akademii międzynarodowych, poświęconych prawoznawstwu.

Artykuł 7.

1. Sekretarz Generalny sporządzi spis w porządku alfabetycznym osób w ten sposób mianowanych. Z uwzględnieniem przepisu ustępu 2 artykułu 12, te tylko osoby mogą podlegać wyborowi.

2. Sekretarz Generalny powinien przedłożyć tę listę Ogólnemu Zgromadzeniu i Radzie Bezpieczeństwa.

Artykuł 8.

Ogólne Zgromadzenie i Rada Bezpieczeństwa niezależnie od siebie dokonają wyboru członków Trybunału.

Artykuł 9.

Przy każdym wyborze wyborcy powinni mieć na względzie nie tylko, żeby osoby podlegające wyborowi odpowiadały osobiście wymaganym warunkom, ale również żeby w tym gremium jako całości były reprezentowane główne formy cywilizacji i zasadnicze systemy prawne świata.

Artykuł 10.

1. Będą uważani za wybranych ci kandydaci, którzy uzyskali bezwzględną większość głosów w Ogólnym Zgromadzeniu i w Radzie Bezpieczeństwa.

2. Przy wyborze sędziów albo przy wyznaczaniu członków konferencji przewidzianej w artykule 12, nie będzie czyniona żadna różnica pomiędzy głosami stałych i nie stałych członków Rady Bezpieczeństwa.

3. W przypadku, gdy więcej niż jeden obywatel tego samego państwa uzyska większość absolutną głosów zarówno Ogólnego Zgromadzenia, jak Rady Bezpieczeństwa, wybrany będzie najstarszy wiekiem spośród nich.

Artykuł 11.

W razie gdyby po pierwszym zebraniu wyborczym jedno lub więcej miejsc nie zostało obsadzonych, odbędzie się drugie, a w razie potrzeby i trzecie zebranie wyborcze.

Artykuł 12.

1. W razie gdyby po trzecim zebraniu wyborczym jedno lub więcej miejsc wciąż jeszcze było by nie obsadzonych, wtedy, na żądanie bądź Ogólnego Zgromadzenia, bądź Rady Bezpieczeństwa, będzie mogła być w każdym czasie powołana komisja z sześciu członków, z których trzech będą wyznaczeni przez Ogólne Zgromadzenie, a trzech przez Radę Bezpieczeństwa. Komisja ta większością absolutną wyznaczy po jednej osobie na każde wakujące jeszcze miejsce i przedłoży te nazwiska do przyjęcia zarówno Ogólnemu Zgromadzeniu, jak Radzie Bezpieczeństwa.

2. Gdyby Komisja porozumiewawcza jednogłośnie zgodziła się na jakąś osobę, odpowiadającą wymaganym warunkom, osoba ta może być zamieszczona na jej liście, chociażby nazwisko jej nie figurowało na liście kandydatów, wspomnianej w artykule 7.

3. Gdyby Komisja porozumiewawcza doszła do przekonania, że nie uda jej się wyboru doprowadzić do skutku, to wtedy już wybrani członkowie Trybunału powinni, w terminie ustalonym przez Radę Bezpieczeństwa, obsadzić miejsca wakujące, dokonywując wyboru spośród tych kandydatów, którzy zdobyli głosy bądź w Ogólnym Zgromadzeniu, bądź w Radzie Bezpieczeństwa.

4. W przypadku równości głosów sędziów, głos sędziego najstarszego wiekiem będzie decydujący.

Artykuł 13.

1. Sędziowie będą wybierani na lat dziewięć z prawem ponownego wyboru; zastrzega się jednak, że spośród sędziów wybranych na pierwszych wyborach, mandaty pięciu sędziów wygasną po upływie trzech lat, a mandaty innych pięciu sędziów wygasną po upływie sześciu lat.

2. Natychmiast po zakończeniu pierwszych wyborów Sekretarz Generalny wylosuje nazwiska tych sędziów, których mandaty wygasną po upływie wspomnianych wyżej okresów początkowych trzy- i sześcioletniego.

3. Członkowie Trybunału będą w dalszym ciągu wykonywali swe czynności, dopóki ich miejsca nie zostaną obsadzone. Jednakowoż, pomimo zastąpienia ich przez innych, powinni oni dokończyć sprawy, które były im już przydzielone.

4. W przypadku, gdyby jeden z członków Trybunału zrzekł się swego stanowiska, zrzeczenie to powinno być zgłoszone na ręce Prezesa Trybunału w celu przekazania go Sekretarzowi Generalnemu. Z chwilą otrzymania tego zawiadomienia przez Sekretarza Generalnego, miejsce uważa się za opróżnione.

Artykuł 14.

Miejsca opróżnione powinny być obsadzone w trybie przewidzianym dla pierwszych wyborów, jednak z uwzględnieniem następującego postanowienia: w przeciągu miesiąca, licząc od chwili opróżnienia miejsca, Sekretarz Generalny powinien rozesłać zaproszenia, przewidziane w artykule 5, a datę wyborów ustali Rada Bezpieczeństwa.

Artykuł 15.

Członek Trybunału, wybrany w następstwie członka, którego kadencja jeszcze nie wygasła, będzie sprawował swoje funkcje przez resztę kadencji swego poprzednika.

Artykuł 16.

1. Członkom Trybunału nie wolno zajmować jakichkolwiek stanowisk politycznych lub administracyjnych, ani oddawać się innym zajęciom o charakterze zawodowym.
2. W razie jakiegokolwiek wątpliwości pod tym względem rozstrzyga Trybunał.

Artykuł 17.

1. Żaden z członków Trybunału nie może występować w jakiegokolwiek sprawie w charakterze agenta, doradcy lub adwokata.
2. Żaden z członków nie może należeć do kompletu orzekającego w sprawie, w której poprzednio występował w imieniu jednej ze stron w charakterze agenta, doradcy lub adwokata, albo był członkiem sądu narodowego lub międzynarodowego, albo komisji badań, albo w jakim bądź innym charakterze.
3. W razie jakiegokolwiek wątpliwości pod tym względem rozstrzyga Trybunał.

Artykuł 18.

1. Żaden członek Trybunału nie może być pozbawiony swego stanowiska, chyba, że pozostali członkowie jednomyślnie dojdą do przekonania, że przestał on czynić zadość wymaganym warunkom.
2. W takim przypadku Pisarz Trybunału powiadomi o tym formalnie Sekretarza Generalnego.
3. Powiadomienie to czyni miejsce opróżnionym.

Artykuł 19.

Członkom Trybunału w trakcie załatwiania spraw Trybunału, powinny przysługiwać prawa i immunitety dyplomatyczne.

Artykuł 20.

Każdy członek Trybunału przed objęciem urzędowania obowiązany jest złożyć uroczyste oświadczenie na publicznym posiedzeniu Trybunału, że będzie korzystał ze swych uprawnień bezstronnie i sumiennie.

Artykuł 21.

1. Trybunał wybiera swego Prezesa i Wice-Prezesa na okres lat trzech; mogą oni być wybrani ponownie.
2. Trybunał mianuje swego Pisarza, oraz może powołać innych funkcjonariuszy, którzy mogliby okazać się niezbędnymi.

Artykuł 22.

1. Siedzibą Trybunału będzie Haga. Nie może to jednak stanowić przeszkody, żeby Trybunał odbywał swe sesje i wykonywał swe funkcje w innym miejscu, gdy kiedykolwiek uzna on to za pożądane.
2. Prezes i Pisarz powinni stale przebywać w siedzibie Trybunału.

Artykuł 23.

1. Trybunał powinien być czynny bez przerwy, wyjąwszy okres ferii sądowych, których terminy i długość ustali Trybunał.
2. Członkom Trybunału będzie przysługiwało prawo do urlopów periodycznych, których terminy i długość ustali Trybunał, biorąc pod uwagę odległość pomiędzy Hagą, a miejscem zamieszkania każdego sędziego.

Członkowie Trybunału obowiązani są być ciągle do rozporządzenia Trybunału, wyjąwszy okres urlopu, albo gdy stanie im na przeszkodzie choroba lub inne poważne powody, należycie wyjaśnione Prezesowi.

Artykuł 24.

1. Gdy, z pewnych szczególnych względów, członek Trybunału uzna, że nie powinien brać udziału w orzekaniu w pewnej określonej sprawie, powinien donieść o tym Prezesowi.
2. Gdy Prezes uzna, że dla pewnych szczególnych względów, jeden z członków Trybunału nie powinien orzekać w pewnej określonej sprawie, poda mu to do wiadomości.
3. Gdyby w sprawie tego rodzaju członek Trybunału i Prezes nie zgadzali się z sobą, sprawę rozstrzygnie uchwała Trybunału.

Artykuł 25.

1. Trybunał powinien zasiadać w pełnym składzie, o ile Statut niniejszy czego innego wyraźnie nie stanowi.
2. Regulamin Trybunału może zawierać postanowienie, zezwalające na zwolnienie od obowiązku zasiadania jednego lub kilku sędziów, zależnie od okoliczności i z uwzględnieniem turnusu, pod warunkiem, że liczba sędziów, będących do rozporządzenia dla formowania składu orzekającego Trybunału, nie będzie przez to zmniejszona poniżej jedenastu.
3. Quorum dziewięciu sędziów będzie wystarczało do utworzenia składu orzekającego Trybunału.

Artykuł 26.

1. Trybunał władny jest tworzyć od czasu do czasu jedną lub więcej Izb, złożonych z trzech lub więcej sędziów, zależnie od decyzji Trybunału, dla zajmowania się odrębnymi kategoriami spraw, jak np. sprawy dotyczące pracy albo tranzytu i komunikacji.
2. Trybunał władny jest w każdym czasie tworzyć Izbę do zajęcia się pewną szczególną sprawą. Liczbę sędziów, wchodzących w skład takiej Izby, ustala Trybunał za zgodą stron.

3. Sprawy będą rozpatrywane i rozstrzygane w Izbach przewidzianych w niniejszym artykule, o ile strony tego zażądataj.

Artykuł 27.

Wyrok wydany przez jedną z takich Izb, jakie przewidują artykuły 26 i 29, będzie uważany za wyrok wydany przez Trybunał.

Artykuł 28.

Izby, przewidziane przez artykuły 26 i 29, będą mogły, za zgodą stron, wykonywać swe czynności gdzie indziej niż w Hadze.

Artykuł 29.

Żeby umożliwić szybkie załatwianie spraw Trybunał powinien tworzyć co roku Izbę, złożoną z pięciu sędziów, która, na żądanie stron, będzie władna rozpatrywać i rozstrzygać sprawy w trybie uproszczonym. Dodatkowo należy wybrać dwóch sędziów, do zastępowania tych, którym jakaś przeszkoda uniemożliwiłaby wzięcie udziału w sesji.

Artykuł 30.

1. Trybunał uchwali regulamin dla wykonywania swych funkcji; w szczególności ułoży on przepisy proceduralne.
2. Regulamin Trybunału może wprowadzić instytucję ławników, którzy będą brali udział w posiedzeniach Trybunału, albo jednej z jego Izb, bez prawa głosu.

Artykuł 31.

1. Sędziowie narodowości każdej ze stron zachowują swe prawo zasiadania w sprawie wytoczonej przed Trybunał.
2. Gdy w skład kompletu orzekającego Trybunału wchodzi sędzia narodowości jednej ze stron, druga strona ma prawo wybrać jakąś osobę do zasiadania w charakterze sędziego. Osobę taką należy wybierać z reguły spośród tych osób, które, w myśl postanowień artykułów 4 i 5, były wyznaczone jako kandydaci.
3. Gdy w skład kompletu orzekającego nie wchodzi żaden sędzia narodowości stron, każda ze stron ma prawo wybrać sędziego, zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu.
4. Postanowienia niniejszego artykułu powinny być stosowane również i w przypadkach przewidzianych w artykułach 26 i 29. W takich razach Prezes powinien poprosić jednego, a w razie potrzeby dwóch, spośród członków Trybunału, wchodzących w skład Izby żeby ustąpili swych miejsc członkom Trybunału narodowości stron zainteresowanych, a gdyby takich nie było albo gdyby nie mogli zażądać, to sędziom umyślnie w tym celu wybranym przez strony.
5. Gdyby kilka stron było związanych wspólnym interesem, będą one, w związku z powyższymi postanowieniami, uważane za jedną tylko stronę. W razie wątpliwości w tym względzie rozstrzyga Trybunał.
6. Sędziowie wybrani zgodnie z postanowieniami ustępów 2, 3 i 4 niniejszego artykułu,

powinni czynić zadość warunkom podanym w artykułach 2, 17 (ustęp 2), 20 i 24 niniejszego Statutu. Będą oni brali udział w wyrokowaniu na stopie zupełnej równości ze swymi kolegami.

Artykuł 32.

1. Każdy członek Trybunału będzie otrzymywał roczne pobory.
2. Prezes będzie otrzymywał oddzielne roczne uposażenie.
3. Wice-Prezes będzie otrzymywał oddzielne uposażenie za każdy dzień, w którym jest czynny w charakterze Prezesa.
4. Sędziowie wybrani w myśl postanowień artykułu 31, a nie będący członkami Trybunału, będą otrzymywali odszkodowanie za każdy dzień, w którym wykonywują swe czynności.
5. Te pobory, uposażenia i odszkodowania będą ustalone przez Ogólne Zgromadzenie. Nie mogą one ulec obniżeniu w okresie urzędowania.
6. Pobory pisarza ustali Ogólne Zgromadzenie na wniosek Trybunału.
7. Ogólne Zgromadzenie uchwali przepisy, które określą warunki przyznawania emerytur członkom Trybunału i Pisarzowi, jak również warunki zwracania członkom Trybunału i Pisarzowi kosztów podróży.
8. Wyżej wymienione pobory, uposażenia i odszkodowania będą wolne od wszelkich podatków.

Artykuł 33.

Wydatki Trybunału ponosić będą Narody Zjednoczone w sposób uchwalony przez Ogólne Zgromadzenie.

Rozdział II.

KOMPETENCJA TRYBUNAŁU

Artykuł 34.

1. Tylko państwa mają prawo stawać jako strony przed Trybunałem.
2. Zależnie od regulaminu i w ramach jego postanowień, Trybunał będzie mógł żądać informacji od publicznych organizacji międzynarodowych w sprawach, znajdujących się na jego wokandzie; będzie on również mógł przyjmować takie informacje, dostarczane przez te organizacje z własnej inicjatywy.
3. Jeżeli w sprawie, która wpłynęła do Trybunału, nasunie się zagadnienie wykładni Statutu zasadniczego takiej publicznej organizacji międzynarodowej albo wykładni zawartej w jego ramach konwencji międzynarodowej, Pisarz obowiązany jest powiadomić o tym zainteresowaną publiczną organizację międzynarodową i przesłać jej odpisy całej procedury pisemnej.

Artykuł 35.

1. Przed Trybunałem mają prawo stawać państwa, będące stronami w niniejszym Statucie.
2. Rada Bezpieczeństwa określi warunki, na jakich inne państwa będą mogły stawać przed Trybunałem, z uwzględnieniem specjalnych przepisów, zawartych w obowiązujących traktatach; w żadnym jednak razie warunki te nie mogą pociągać za sobą nierówności położenia stron przed Trybunałem.
3. Gdy państwo, nie będące członkiem Narodów Zjednoczonych, występuje w charakterze strony w jakiejś sprawie, Trybunał określi wysokość udziału tej strony w wydatkach Trybunału. Przepis ten nie ma zastosowania w przypadku, gdy państwo to ponosi część wydatków Trybunału.

Artykuł 36.

1. Orzecznictwu Trybunału podlegają wszelkie spory, które doń wniosą strony, oraz wszelkie sprawy wyraźnie wymienione w Karcie Narodów Zjednoczonych albo w obowiązujących traktatach i konwencjach.
2. Państwa, będące stronami w niniejszym Statucie, mogą w każdym czasie oświadczyć, że, w stosunku do każdego innego państwa, które przyjęło takie same zobowiązanie, uznają za przymusową ipso facto i bez specjalnego porozumienia, jurysdykcję Trybunału w sporach natury prawnej, dotyczących:
 - a) wykładni traktatu;
 - b) każdej kwestii prawa międzynarodowego;
 - c) rzeczywistości każdego faktu, który, o ile by został stwierdzony, stanowi pogwałcenie zobowiązania międzynarodowego;
 - d) rodzaju lub wysokości odszkodowania należnego za zerwanie zobowiązania międzynarodowego.
3. Deklaracja wyżej wymieniona może być bezwarunkowa, albo pod warunkiem wzajemności ze strony kilku lub pewnych określonych państw, albo wreszcie złożona tylko na pewien okres czasu.
4. Deklaracje takie będą składane Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych, który prześle ich odpisy państwom, będącym stronami w niniejszym Statucie, oraz Pisarzowi Trybunału.
5. Deklaracje, które były złożone stosownie do artykułu 36 Statutu Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej i które są jeszcze w mocy, będą uchodziły, tak jak to się dzieje w stosunkach pomiędzy stronami niniejszego Statutu, za przyjęcie przymusowej jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości aż do ich expiracji i stosownie do ich brzmienia.
6. W razie sporu o to, czy dana sprawa podlega jurysdykcji Trybunału, rozstrzyga Trybunał.

Artykuł 37.

Gdy jakiś obowiązujący traktat lub konwencja odsyła w danej sprawie do trybunału, utworzonego przez Ligę Narodów, albo do Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej, sprawa będzie przekazana do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, tak jak to się dzieje w stosunkach pomiędzy stronami niniejszego Statutu.

Artykuł 38.

1. Trybunał, którego zadaniem jest orzekać na podstawie prawa międzynarodowego w sporach, które będą mu przekazane, będzie stosował:

a) konwencje międzynarodowe, bądź ogólne, bądź specjalne, ustalające reguły, wyraźnie uznane przez państwa spór wiodące;

b) zwyczaj międzynarodowy, jako dowód istnienia powszechnej praktyki, przyjętej jako prawo;

c) zasady ogólne prawa, uznane przez narody cywilizowane;

d) z zastrzeżeniem postanowień artykułu 59, wyroki sądowe tudzież zdania najznakomitszych znawców prawa publicznego różnych narodów, jako środek pomocniczy do stwierdzania przepisów prawnych.

2. Postanowienie niniejsze nie stanowi przeszkody, aby Trybunał mógł orzekać ex aequo et bono, o ile strony na to zgadzają się.

Rozdział III.

PROCEDURA

Artykuł 39.

1. Językami urzędowymi Trybunału będą francuski i angielski. Jeżeli strony zgadzają się żeby cały przewód odbywał się po francusku, wyrok ogłoszony zostanie po francusku. Jeżeli strony zgadzają się żeby cały przewód odbywał się po angielsku, wyrok ogłoszony zostanie po angielsku.

2. W braku porozumienia co do tego, jaki język ma być użyty, obie strony będą mogły w swych przemówieniach używać tego z tych dwóch języków, który będą wolały; a orzeczenie Trybunału ogłoszone będzie po francusku i po angielsku. W takim przypadku Trybunał równocześnie ustali, który z tych dwóch tekstów uważany ma być za wiarygodny.

3. Na żądanie którejkolwiek ze stron, Trybunał będzie mógł upoważnić ją do używania innego języka, niż francuski i angielski.

Artykuł 40.

1. Sprawy wnoszone będą do Trybunału zależnie od okoliczności, bądź przez notyfikację specjalnego zapisu, bądź w formie podania na piśmie, skierowanego do Pisarza Trybunału; w obydwu przypadkach należy wymienić przedmiot sporu i strony procesowe.

2. Pisarz Trybunału zawiadomi niezwłocznie wszystkich zainteresowanych o wpłynięciu podania.

3. Zawiadomi on również o tym członków Narodów Zjednoczonych za pośrednictwem Sekretarza Generalnego, jak również inne państwa, mające tytuł do stawania przed Trybunałem.

Artykuł 41.

1. Jeżeli Trybunał uzna, że wymagają tego okoliczności, władny będzie wskazać, jakie środki zabezpieczające odpowiednio prawa każdej ze stron powinny być tymczasowo podjęte.

2. Zanim zapadnie ostateczna decyzja, wiadomość o proponowanych środkach zabezpieczających powinna być natychmiast podana do wiadomości stronom i Radzie Bezpieczeństwa.

Artykuł 42.

1. Strony są reprezentowane przez agentów.

2. Mogą one korzystać przed Trybunałem z pomocy doradców albo adwokatów.

3. Agenci, doradcy i adwokaci stron przed Trybunałem powinni korzystać z przywilejów i immunitetów, niezbędnych do niezależnego wykonywania swych obowiązków.

Artykuł 43.

1. Procedura składa się z dwóch części: pisemnej i ustnej.

2. Procedura pisemna obejmuje podawanie do wiadomości sędziemu i stronom memoriałów, kontr memoriałów i, w razie potrzeby, replik, jak również wszelkich aktów i dokumentów, służących do ich poparcia.

3. Te zawiadomienia uskutecznią się za pośrednictwem Pisarza Trybunału, w porządku i w terminach, oznaczonych przez Trybunał.

4. Wszelki dokument, złożony Trybunałowi przez jedną stronę; powinien być zakomunikowany drugiej stronie w odpisie uwierzytelnionym za zgodność.

5. Rozprawa ustna polega na przesłuchaniu przez Trybunał świadków, biegłych, agentów, doradców i adwokatów.

Artykuł 44.

1. W celu doręczania wszelkich zawiadomień osobom innym niż agenci, doradcy i adwokaci, Trybunał powinien zwracać się bezpośrednio do rządu tego państwa, na którego obszarze zawiadomienie to ma być uskutecznione.

2. Należy postępować w taki sam sposób, gdy trzeba poczynić kroki, aby zebrać na miejscu wszelkie środki dowodowe.

Artykuł 45.

Rozprawą kieruje Prezes, a w razie gdy Prezes nie może tego czynić, przewodniczy Wice-Prezes; gdy jednemu i drugiemu staje coś na przeszkodzie, przewodniczy najstarszy z sędziów obecnych.

Artykuł 46.

Posiedzenia Trybunału są publiczne, chyba że Trybunał postanowi inaczej, albo jeżeli strony zażądają, żeby publiczność nie była dopuszczona.

Artykuł 47.

1. Z każdego posiedzenia zostaje sporządzony protokół, który podpisują Pisarz i Prezes.
2. Jedynie taki protokół ma charakter autentyczny.

Artykuł 48.

Trybunał wydaje zarządzenia dotyczące prowadzenia procesu, uchwała w jakiej formie i w jakim terminie każda strona powinna ostatecznie sformułować swe wnioski oraz podejmuje wszelkie kroki w związku z zebraniem dowodów.

Artykuł 49.

Nawet przed rozpoczęciem rozprawy Trybunał może zażądać od agentów okazania wszelkich dokumentów albo dostarczenia wszelkich wyjaśnień. W razie odmowy Trybunał przyjmuje to formalnie do wiadomości.

Artykuł 50.

W każdej chwili Trybunał władny jest powierzyć śledztwo lub ekspertyzę wszelkiej osobie, ciału, biuru, komisji lub organowi przez siebie wybranym.

Artykuł 51.

W czasie rozprawy stawiane będą odpowiednie zapytania świadkom i biegłym z uwzględnieniem warunków ustalonych przez Trybunał w przepisach proceduralnych, wspomnianych w artykule 30.

Artykuł 52.

Po otrzymaniu przez Trybunał w terminie w tym celu ustalonym dowodów i zeznań, może on odmówić przyjęcia wszelkich dalszych dowodów, ustnych lub na piśmie, które jedna ze stron pragnęłaby mu przedłożyć, chyba że druga strona wyrazi na to swą zgodę.

Artykuł 53.

1. Gdy jedna ze stron nie stawia się przed Trybunałem albo nie podejmie obrony swej sprawy, druga strona może zwrócić się do Trybunału z żądaniem wydania wyroku na jej korzyść.
2. Zanim jednak Trybunał to uczyni, powinien upewnić się nie tylko, że sprawa podlega jego

kompetencji zgodnie z artykułami 36 i 37, ale również, że roszczenie jest należycie uzasadnione pod względem faktycznym i prawnym.

Artykuł 54.

1. Gdy pod nadzorem Trybunału, agenci, doradcy i adwokaci zakończyli wywód swej sprawy, Prezes ogłosi zamknięcie rozprawy.
2. Trybunał opuści salę rozpraw dla naradzenia się nad wyrokiem.

Artykuł 55.

1. Wszelkie uchwały zapadają większością głosów sędziów obecnych.
2. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa albo zastępującego go sędziego.

Artykuł 56.

1. Wyrok powinien podawać motyw, na podstawie którego został wydany.
2. Powinien on wymieniać nazwiska sędziów, którzy brali udział w wyrokowaniu.

Artykuł 57.

Jeżeli wyrok, w całości lub części, nie opiera się na jednomyślnym zdaniu sędziów, każdemu sędziemu przysługuje prawo złożenia swej osobistej opinii.

Artykuł 58.

Wyrok podpisują Prezes i Pisarz Trybunału. Będzie on odczytany na posiedzeniu publicznym po uprzednim zawiadomieniu o tym agentów stron.

Artykuł 59.

Wyrok sądu wiąże tylko strony będące w sporze i tylko w stosunku do danego sporu.

Artykuł 60.

Wyrok jest ostateczny i nie podlega odwołaniu. W przypadku sporu co do znaczenia lub zakresu wyroku, Trybunał powinien dać swą interpretację na żądanie każdej ze stron.

Artykuł 61.

1. Żądanie rewizji wyroku może być zgłoszone tylko wtedy, gdy opiera się na odkryciu faktu, który, w chwili wydania wyroku, był nieznanymi ani Trybunałowi, ani stronie, żądającej rewizji, a mógł mieć wpływ decydujący, zawsze z zastrzeżeniem, że niewiedomość ta nie była zawiniona skutkiem niedbalstwa.
2. Postępowanie rewizyjne otwiera się orzeczeniem Trybunału, wyraźnie stwierdzającym istnienie nowego faktu, uznaniem, że jest on tego rodzaju, iż czyni sprawę nadającą się do rewizji, oraz oświadczeniem, że wniosek o rewizję jest na tej podstawie dopuszczalny.
3. Trybunał władny jest zażądać, żeby, zanim dopuści procedurę rewizyjną, osnowa wyroku

była uprzednio wykonana.

4. Żądanie rewizji może być zgłoszone nie później niż w sześć miesięcy od chwili odkrycia nowego faktu.

5. Po upływie dziesięciu lat od daty wydania wyroku żadne żądanie rewizji nie może być zgłoszone.

Artykuł 62.

1. Gdyby któreś państwo uznało, że posiada interes natury prawnej, który może być dotknięty przez wyrok w danej sprawie, ma ono prawo zażądać, żeby Trybunał dopuścił je jako interwenienta.

2. Do Trybunału należy decyzja w sprawie tego żądania.

Artykuł 63.

1. W razie wysunięcia sprawy interpretacji jakiejś konwencji, w której stronami są inne państwa niż będące w sporze, Pisarz Trybunału zawiadomi je o tym natychmiast.

2. Każde państwo, które otrzymało takie zawiadomienie, ma prawo interwencji w procesie; i jeżeli z tego prawa skorzysta, to interpretacja zawarta w wyroku będzie dlań w równej mierze wiążąca.

Artykuł 64.

O ile Trybunał nie postanowi inaczej, każda strona ponosi swoje własne koszty procesu.

Rozdział IV.

OPINIE DORADCZE

Artykuł 65.

1. Na żądanie jakiego bądź organu upoważnionego do tego, albo stosownie do postanowień Karty Narodów Zjednoczonych, Trybunał władny jest udzielać opinii doradczych w każdej sprawie o charakterze prawnym.

2. Sprawy, co do których żądana jest opinia doradcza Trybunału, są wnoszone do Trybunału w drodze podania na piśmie, które wyłuszcza ściśle sprawę, co do której zażądano opinii Trybunału; dołącza się doń wszelkie dokumenty, mogące służyć do wyjaśnienia sprawy.

Artykuł 66.

1. Pisarz Trybunału notyfikuje niezwłocznie podanie w sprawie opinii doradczej wszystkim państwom, dopuszczonym do występowania przed Trybunałem.

2. Poza tym Pisarz komunikuje przez zawiadomienia socjalne i bezpośrednie każdemu państwu dopuszczonemu do występowania przed Trybunałem, albo każdej organizacji międzynarodowej, którą Trybunał lub, jeżeli tenże nie zasiada, Prezes będzie uważał za zdolną do udzielenia informacji w danej sprawie, że Trybunał jest gotów przyjąć wywody na

piśmie, w terminie, który Prezes określi, lub wysłuchać wywodów ustnych na posiedzeniu publicznym wyznaczonym w tym celu.

3. Trybunał decyduje w przypadku, gdy państwo dopuszczone do występowania przed Trybunałem, nie otrzymawszy powyższego specjalnego zawiadomienia, wyrazi życzenie złożenia wyводу na piśmie lub zostania przesłuchanym.

4. Państwo i organizacje, które złożyły wywody na piśmie lub ustnie, albo jedno i drugie, dopuszczone będą do wypowiedzenia się co do wywodów złożonych przez inne państwa lub organizacje w formie, zakresie i terminach, ustalonych każdorazowo przez Trybunał lub, jeżeli tenże nie zasiada, przez Prezesa. W tym celu, Pisarz komunikuje we właściwym czasie wywody złożone na piśmie państwom i organizacjom, które same złożyły podobne wywody.

Artykuł 67.

Trybunał ogłasza swe opinie doradcze na posiedzeniu publicznym, zawiadomiwszy o tym uprzednio Sekretarza Generalnego oraz przedstawicieli członków Narodów Zjednoczonych, i innych państw i organizacji międzynarodowych bezpośrednio zainteresowanych.

Artykuł 68.

Przy wykonywaniu swych atrybucji doradczych Trybunał będzie poza tym opierał się na postanowieniach niniejszego Statutu, stosowanych w sprawach spornych, w takim zakresie, w jakim uzna to za możliwe do zastosowania.

Rozdział V.

POPRAWKI

Artykuł 69.

Poprawki do niniejszego Statutu będą dokonywane w tym samym trybie, jak to zostało przewidziane w Karcie Narodów Zjednoczonych dla poprawek dla tej Karty, z zastosowaniem jednak tych przepisów, które Ogólne Zgromadzenie mogłoby uchwalić na wniosek Rady Bezpieczeństwa w sprawie udziału państw, które są stronami w niniejszym Statucie, ale nie są członkami Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 70.

Trybunał będzie władny w drodze pisemnego zawiadomienia, skierowanego do Sekretarza Generalnego, zaproponować zastanowienie się nad wprowadzeniem do niniejszego Statutu takich poprawek, jakie mógłby uznać za konieczne, z uwzględnieniem postanowień artykułu 69.